

נהמרת יצהק

בסייעתא דשמיא | משפטים תשפ"ג | גליון מס' 182

פרפראות

וכי יזד איש על רעהו להרגו בערמה וגו', (כ"א י"ד).

וכי יזד, פירש רש"י, וזה לשונו, למה נאמר (פירוש, דכבר כתיב לעיל מיניה ומכה איש ומת

מות יומת), לפי שנאמר מכה איש וגו', שומע <<<

כיוצא בהן, עיין שם, ואם כן צריך ביאור אמאי דווקא כאן, לגבי שור המועד שהמית, הוצרך לרבות את התולדות שגם עליהם חייב.

3), עוד צריך ביאור, דהנה הא דכתיב **או בן יגח או בת יגח** לרבות שחייב על הקטנים, ופירש רש"י דהיה הוה אמינא משום דכתיב **והמית איש או אשה**, שאינו חייב אלא על הגדולים וכו', עיין שם, ולכאורה משמע דמכיון דכתיב **איש או אשה** משמע רק גדולים, ד**איש** בא לאפוקי קטן¹.

אכן מה שצריך ביאור הוא, דהנה הרי כבר הוזכר איש ואשה בתחילת הפרשה לפני פסוק זה של **והמית** (הכתוב בשור המועד), וכדכתיב לגבי שור תם **וכי יגח שור את איש או את אשה**, ואם יש במשמעות איש ואשה דווקא גדולים, אמאי לא מייתי רש"י הך קרא דכתיב בריש הפרשה, והביא רק הפסוק **והמית** דכתיב בשור המועד הכתוב אחר כך, וצריך ביאור.

ג

איתא בבבא קמא (מ"ג:), תנו רבנן **או בן יגח או בת יגח**, לחייב על הקטנים כגדולים, ומקשה הגמרא, והלא דין הוא (פירוש, ואמאי צריך לימוד מיוחד לדין זה), הואיל וחייב אדם באדם, (שמצינו שכשאדם מזיק אדם, יש חיוב תשלומים), וחייב שור באדם, (וכן מצינו שכששור מזיק אדם יש חיוב תשלומים), מה כשחייב אדם באדם, לא שנא בין קטנים לגדולים, אף כשחייב שור באדם, לא תחלוק בו בין קטנים לגדולים וכו', (ואף על הקטנים יהא חייב בתשלומים, ואמאי צריך קרא לרבות קטנים), ועיין שם (מ"ד), שהגמרא דוחה, לא אם אמרת אדם באדם, שכן חייב בארבעה דברים (צער ריפוי שבת בושת), (ומשום הכי חייב אף על הקטנים, מכיון שמצינו שיש בו חומרא חדא, יש בו גם חומרא אחרית, שיהא חייב כשהזיק לקטנים), תאמר בשור שאינו חייב בארבעה דברים, (וממילא הוה אמינא שאין חיוב תשלומים כששור הזיק את הקטן), תלמוד לומר **או בן יגח או בת יגח** לחייב על הקטנים כגדולים וכו', עיין שם.

ומבואר דכל ההוה אמינא שנאמר ששור שהזיק לקטנים פטור, הוא מפני דאי אפשר ללמוד הדין מאדם שהזיק לאדם, דאדם שהזיק לאדם שאני שחייב בארבעה דברים.

ולכאורה משמע שאם נוכיח שילפינן דין שור שהזיק אדם מאדם שהזיק אדם, אף על פי שאדם באדם חייב בארבעה דברים, שפיר יהא אפשר ללמוד בשור שהזיק אדם שחייב על הקטנים

וכי יגח שור את איש או את אשה וגו'.

א

בפרשה זו מתבאר דין שור שנגח אדם והרגו, שהשור חייב סקילה, וכדכתיב **וכי יגח שור את איש או את אשה ומת סקול יסקל השור**, אכן לגבי תשלומים יש נפקא מינה, שאם השור תם, שעדיין לא הועד שנגח שלושה פעמים, אין הבעלים משלמים את הכופה, אבל אם השור מועד, שכבר נגח שלש פעמים, אז בעליו משלמים כופה.

והיינו דכתיב **וכי יגח שור את איש או את אשה ומת וכו' ובעל השור נקי**, וכפשוטו (עיין רש"י), שאינו משלם, אכן לגבי שור המועד כתיב **ואם שור נגח הוא מתמל שלשם והועד בבעליו וכו' והמית איש או אשה השור יסקל וגו' אם כפר יושת עליו ונתן פדין נפשו וגו'**, ומבואר דשור שמועד לנגוח מלבד חיוב הסקילה, יש גם חיוב על הבעלים שצריך לשלם הוא את הכופה.

עוד מבואר בהמשך הפרשה שדין זה נוהג גם בשור שהרג את הקטנים, וכדכתיב **או בן יגח או בת יגח וגו'**, ופירש רש"י, וזה לשונו, **או בן יגח**, בן שהוא קטן, **או בת**, שהיא קטנה, ע"כ.

והנה הא דיש ריבוי מיוחד שחייב גם על הקטנים, עיין רש"י, וזה לשונו, לפי שנאמר **והמית איש או אשה**, יכול אינו חייב אלא על הגדולים, תלמוד לומר **או בן יגח וגו'**, לחייב על הקטנים כגדולים, ע"כ, פירוש דהוה אמינא שדין שור הנסקל אינו אלא בגדולים ולא בקטנים, קא משמע לן שכשנגח את הקטנים, ישנו גם לאותו דין, שהבהמה נסקלת וכו', דהוה אמינא שאין דין זה נוהג אלא בגדולים, קא משמע לן שגם בקטנים יש דין שור הנסקל.

ב

והנה יש כמה דיוקים שיש לעמוד עליהם בפרשה זו.

1), הא דכתיב בשור תם **וכי יגח שור את איש או את אשה**, שהזכיר כאן תיבת החיבור **את**, אבל לקמן כשמדבר על שור מועד, לא הזכיר 'את', אלא כתיב **והמית איש או אשה** סתם, וצריך ביאור מאי שנא.

2), **והמית** דכתיב בשור מועד, פירש רש"י וזה לשונו, **והמית איש או אשה**, לפי שנאמר **כי יגח**, אין לי אלא שהמיתו בנגיחה, המיתו בנשיכה, דחיפה, ובעיטה, מניין, תלמוד לומר **והמית**, ע"כ.

והנה, הנך פרטי דקחשיב רש"י הם תולדות דקרו, כדתניא בבבא קמא (ב:), תולדה דקרו מאי היא נגיפה נשיכה רביצה ובעיטה, ע"כ, וילפינן שם דבכל האבות נזיקין יש להם תולדות שתולדותיהן

1) עי' סנהדרין (ס"ח:).

ד

עוד איתא בבבא קמא (מ"ב:), תנו רבנן **והמית איש או אשה**, אמר רבי עקיבא וכי מה בא זה ללמדנו (שהשווה הכתוב אשה לאיש), אם לחייב על האשה כאיש, (שגם בשור שהרג אשה שייכא פרשה זו של שור הנסקל), הרי כבר נאמר (בשור תם) **וכי יגח שור את איש או את אשה**, (פירוש, ובפסוק זה כבר השווה אשה לאיש, וכבר ידעינן שגם שור שהרג את האשה הוא בכלל פרשה זו של שור הנסקל), אלא להקיש (לפי ר' עקיבא) אשה לאיש, מה איש נזקיו ליורשיו אף אשה נזקיה ליורשיה, עיין שם.

ומבואר שצריך הפסוק של **וכי יגח שור את איש או את אשה** לרבות שור שהזיק אשה שגם כן נכלל בפרשה זו של שור הנסקל.

ולכאורה צריך ביאור אמאי צריך קרא לרבות שור שהרג את האשה, הא כמו באדם שהרג את האדם אין נפקא מינה בין הורג איש להורג אשה⁽²⁾, אם כן גם בשור שהרג אדם לא נחלוק בין הרג איש להרג אשה, וגם בשור שהרג את האשה יהא דין שור הנסקל.

ובהכרח צריך לומר דהיה הוה אמינא שאי אפשר ללמוד מאדם שהמית אדם, דשאני אדם באדם (שכשהזיק) חייב בארבעה דברים, תאמר בשור באדם שאינו חייב בארבעה דברים, ומשום הכי הוה

(2) עי' רש"י לעיל בפר' אהא דכתי' מכה איש ומת.

אמינא דשאני שור שהמית אשה, ואינו חייב עליה, קא משמע לן **וכי יגח שור את איש או את אשה**, שאין נפקא מינה בין הורג איש להורג אשה, ודו"ק⁽³⁾.

ה

ולפי זה נראה דיש ליישב מה שהביא רש"י שצריך ללמוד מאו **בן יגח או בת יגח**, שחייב אף על הקטנים, שלא נימא דכיון דכתיב **והמית איש או אשה**, אינו נוהג אלא בגדולים.

דהנה לכאורה יש להקשות אמאי צריך קרא של **או בן יגח או בת יגח**, שחייב על הקטנים כגדולים, והיינו שלא תימא דשאני שור באדם מאדם באדם, דשור שהזיק אינו בארבעה דברים, הרי כבר ידעינן שלא אומרים דשאני שור באדם מדהשווה הכתוב בפרשה זו אשה לאיש, כדכתיב **וכי יגח שור את איש וגו'**, הרי שלא אמרינן כאן בפרשה זו דשאני שור באדם שכן אינו חייב בארבעה דברים, אם כן שוב אין שום סברא להוציא הקטנים, דהרי שור המזיק שווה

(3) והא דאיתא בב"ק (ט"ו.), דהא דהשווה הכתוב איש לאשה בפר' זו של שור הנסקל, משום דהו"א דאיש דבר מצוות הוא שאני מאשה שאינה בר מצוות וכו', שם איירי לגבי הדין של תשלומי כופר, שאינו אלא בשוה"מ, משא"כ כאן איירי לגבי מיתת השור, שהשור חייב סקילה אף כשהרג אשה, ודו"ק.

ולכא' בזה אפשר ליישב קו' התוס' שם ד"ה והמית וכו', אמאי לא הביא שם קרא של **וכי יגח שור את איש או את אשה** וכו', די"ל דשם איירי לגבי כופר, ודו"ק.

ולגבי קו' התוס' שצריך הך קרא של **והמית וגו'**, שנזקיה ליורשיה, י"ל שזה גופא מה שכת' כאן, מכיון שמשלם כופר, דייקא משו"ה הוה ליורשיה, שהרי אינו משתלם אלא אחר מיתתה, (עי' מ"ג:), ודו"ק.

פרפראות/המשך

ונראה דהנה בסיפא דקרא כתיב **מעם מזבחי תקחנו למות**, ודרשו חז"ל **מעם מזבחי** ולא מעל מזבחי, (עיין יבמות ז.), וברש"י שם⁽⁴⁾, פירוש שאם הרוצח עומד ועובד על גבי המזבח אין מורידים אותו, והנה עיין מה שכתב הגר"א באדרת אליהו, שמה שמצינו שהמזבח מציל (ולא 'מעל מזבחי', כנזכר), זה רק במומתים שלא על פי דין תורה, כמו בהוראת שעה או בהורג שלא בעדים שמכניסים אותו לכיפה⁽⁵⁾, וכן במומתים על פי חוק המלכות וכו', עיין שם⁽⁶⁾.

ומבואר דהפסוק כאן לא איירי בחייבי מיתת בית דין רגילים, אלא באלו שהורגים אותם על פי השערה, וכגון שמכניסים אותם לכיפה, וקא משמע לן כאן שאלו שקחשיב כאן (הורג את הגוי), שוגג, ורופא ושליח בית דין והמכה את בנו ותלמידו, אינם בכלל דין זה, דאף דבשאר אנשים אם הרגו באופן דומה היו מכניסים אותם לכיפה, באלו יש מיעוט מדכתיב⁽⁷⁾ **יזח, ובערמה**, ודו"ק.

וכי יכה איש את עין עבדו או את עין אמתו וגו', (כ"א כ"ו).

מבואר כאן בקרא שעבד כנעני יוצא בשן ועין, אכן מה שצריך ביאור

אני⁽¹⁾ אפילו רופא שהמית, ושליח בית דין שהמית במלקות ארבעים, והאב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו, והשוגג, תלמוד לומר⁽²⁾ **וכי יזח** ולא שוגג, **להרגו בערמה** ולא שליח בית דין והרופא והרודה בנו ותלמידו, שאף על פי שהם מזידין, אין מערימין, ע"כ.

פירוש שכתוב כאן בפסוק כמה מיעוטים⁽³⁾, **יזח** למעט שוגג, **בערמה** למעט רופא ושליח בית דין והמכה את בנו ותלמידו.

ולכאורה צריך ביאור מה שממעט רופא ושליח בית דין וכו', אם הם מזידיים אמאי לא יתחייבו מיתה, ואם אין הם מזידיים מאי קא משמע לן שהם פטורים, ועיין במזרחי שהקשה אהא דמעט שוגג, מהיכי תיתי בכלל לחייב את השוגג מיתה, הרי הרג בשוגג, ועיין שם שתירץ דאיירי בשוגג שהוא קרוב למזיד.

ולכאורה יש לומר דגם רופא ושליח בית דין והמכה את בנו ותלמידו כיצא בזה, שהם קרוב למזיד (ואף יותר משוגג).

אכן אכתי צריך ביאור, דהיכי מיירי, אם היו עדים והתראה, הרי בוודאי חייבים מיתה אף הרופא ושליח בית דין וכו', ואם אין כאן עדים והתראה, מהיכי תיתי שיש כאן חיוב מיתה כלל שצריך למעטו, וצריך ביאור.

(1) יש ספרים דגרסי ברש"י אפי' גוי, ופי' שהכה לגוי.

(2) ולספרים דגרסי לעיל גוי, על רעהו ולא על גוי.

(3) על רעהו למעט גוי.

(4) ועי' במכילתא.

(5) עי' סנהדרין (פ"א:).

(6) ועיי"ש מה שביאר עפ"ז הך עובדא דיאבא, (עי' מכות י"ב.), עיי"ש.

(7) על רעהו

והנה אם כנים אנו בזה, יש לומר שמה שכתוב **או בן יגח או בת יגח**, אינו בא ללמד על עצם חיוב השור על קטנים, רק בא לאפוקי שלא נלמד שזה רק על גדולים מהא דכתיב **והמית איש או אשה**, ודו"ק.

ואם כן השתא דכתיב **או בן יגח או בת יגח**, אהדריה קרא שלא אמרינן דשור באדם שאני מאדם באדם, ושפיר אפשר ללמוד חיוב על קטנים מדכתיב בריש הפרשה **וכי יגח שור את איש או את אשה** וגו', והיינו שבעצם הא שקטנים נכללים בפרשה זו של שור הנסקל, ולא אמרינן דשאני שור באדם מאדם באדם, כבר כתוב בריש הפרשה, ורק משום דאיצטריך למיכתב **והמית איש או אשה** (דבא לאשמועינן שנזקי האשה ליורשיה), הדר כתב **או בן יגח או בת יגח**, וכמבואר, ואם כן החיוב בשור שהרג קטנים כבר מרומז בריש הפרשה, ודו"ק.

והשתא יש לומר שזה מה שהוסיף הכתוב תיבת **את** בפסוק זה דכתיב **את איש או את אשה**, דאת איש בא לרבות בן קטן, שהוא טפל לאיש, שגם הוא שייך בפרשה זו, **ואו את אשה** בא לרבות בת קטנה, שהיא טפילה לאשה, שגם היא שייכת בפרשה זו, מה שאין כן בפסוק הכתוב לגבי שור המועד, ודו"ק⁵.

5) והא דילפי' את לרבות, אתא כר"ע דדריש את לרבות (עי' ב"ק מ"א:), ואתי ר"ע

לאדם המזיק, וקשה אמאי צריך קרא **דאו בן יגח או בת יגח** לרבות הקטנים.

ובהכרח צריך לומר דאין הכי נמי, דאי היה כתוב רק **וכי יגח שור את איש או את אשה**, שפיר ידעינן דגם שור באדם חייב על כל מילי, כמו אדם באדם, וכמו דחייב קרא על אשה כאיש, ולא אמרינן דשאני שור מאדם שאינו חייב על ארבעה דברים, כך יתחייב גם על קטנים כגדולים, שאין כאן סברא לחלק.

אכן השתא דחזר קרא וכתב **והמית איש או אשה**, והיינו גדולים, הוה אמינא שדין שור הנסקל אינו נוהג אלא בגדולים, ומה דאמרינן שהשווה הכתוב אשה לאיש, ודין שור באדם שהוא כדין אדם באדם זה רק לגבי איש ואשה, ולא לגבי קטנים, (דאשה היא בר קיומא מצוות יותר מקטן, שהיא בת חיובא, מה שאין קטן אינו מחויב כלל במצוות, (עיין בבא קמא ט"ו), ודו"ק), קא משמע לן קרא **או בן יגח או בת יגח**, שגם לגבי קטנים שור באדם הוה כאדם באדם⁴, ודו"ק.

והשתא מובן שפיר אמאי כתב רש"י דמשום דכתיב **והמית איש או אשה** הוה אמינא שאינו חייב על הקטנים, דרצה לומר דכל ההוה אמינא שנמעט קטנים, הוא רק משום שחזר וכתב **והמית איש או אשה**, דהשתא נימא דשאני שור באדם מאדם באדם, דאיש או אשה משמע גדולים, דבלי הך קרא שפיר הוה ידעינן שחייב על הקטנים,

4) והשתא הא דהשווה הכתוב אשה לאיש בהך קרא של **והמית איש או אשה**, עיי"ש (מ"ב:), דבא לאשמועינן שמשלם דמי נזקיה ליורשים, עיי"ש.

פרפראות/המשך

אכן כל זה אתי שפיר רק לפי המאן דאמר (רבי עקיבא) שדורשים **את** לרבות, (עיין בבא קמא מ"א:), אכן אליבא דאידך מאן דאמר (שמעון העמסוני) שלא דרשינן **את** לרבות, עדיין צריך ביאור הא דכתיב **את** רק לגבי עין העבד, אבל לא לגבי שן עבדו, דשם כתיב **ואם שן עבדו או שן אמתו יפיל**.

ונראה בהקדם מה שביארנו כבר במקום אחר⁸, דתיבת **את** סובל שני פירושים, דיש **את** שהוא מיותר, ולדרשא הוא בא, (ובזה פליגי תנאי אי דרשינן ליה), אכן יש עוד פירוש ל**את**, ופירושו עם, וכמו אתו עמו, ולמשל הא דכתיב **ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב**, ששם פירושו 'עם יעקב', וכהנה רבות.

והנה יש חילוק בין עין לשן, דבשן אינו יוצא לחירות אלא אם הפילה ממש, מה שאין כן בעין אינו צריך להפיל את העין, אלא אף שנשאר בתוך הגוף רק אם סימאה לבד, יוצא בזה העבד לחירות⁹, וכלשון התנא (בבא קמא ע"ג:), שסימא את עין עבדו והפיל את שינו, ואם כן הא דכתיב כאן **וכי יכה איש את עין עבדו** וגו', פירוש שהיכה את העין אף שנשאר העין בתוך הגוף, והעבד עדיין 'את' עינו, מכל מקום יוצא הוא לחירות.

ולפי זה מבואר שפיר הא דכתיב כאן **את עין עבדו או את עין אמתו**,

הוא, שמצינו חילוק בין מה שכתוב במכה את עין עבדו, למה שכתוב במפיל שן עבדו, דבמכה עין עבדו כתיב **וכי יכה איש את עין עבדו או את עין אמתו**, שהכתוב הוסיף תיבת **את**, מה שאין כן לגבי שן לא כתיב תיבת 'את', אלא כתיב **ואם שן עבדו או שן אמתו יפיל**, הלוא דבר הוא.

ונראה לבאר על פי מה שהביא רש"י כאן את דרשת חז"ל, וזה לשונו, **תחת עינו**, וכן בעשרים וארבעה ראשי אברים, אצבעות הידים והרגלים ושתי אזנים וכו' ולמה נאמר שן ועין, שאם נאמר עין ולא נאמר שן, הייתי אומה, מה עין שנברא עמו אף כל שנברא עמו, והרי שן לא נברא עמו, ואם נאמר שן ולא נאמר עין, הייתי אומה, אפילו שן תינוק שיש לה חליפין, לכך נאמר עין, ע"כ.

ומבואר מהא דכתיב **עין** דרשינן שכל מה שדומה לעין העבד יוצא בו לחירות, ומה שכתוב שן הוא לומר שגם שן שלא נברא עימו גם בזה יוצא הוא לחירות, ודו"ק.

ולפי זה יוצא שבעצם כל עשרים וארבעה ראשי אברים כולם נבראים בעין, והא שהעבד יוצא בהם לחירות ילפינן ממה שהם דומים לעין, והם נכללים במה שכתוב **וכי יכה איש את עין עבדו** וגו'.

ולפי זה מובן אמאי כתיב **את עין עבדו**, דאת בא לרבות שאר עשרים וארבעה ראשי אברים, מה שאין כן שן בא רק לגופו שיוצא בשן, ולא בא לרבות שום איבר אחר, ממילא לא הוזכר שם תיבת **את**, ודו"ק.

8) עי' ליקוטי נ"י פר' נח תשפ"ב.

9) עי' קידושין (כ"ד:).

ונראה דכמו כן יש לבאר הא שהביא רש"י, אהא דכתיב **והמית איש או אשה**, שבא לרבות גם תולדות נגיחה כנגיחה, שלכאורה צריך ביאור אמאי הזכיר דווקא כאן, (כשמתחיל לדבר בשור מועד), שיש ריבוי שתולדות הקרן הם כיוצא בו, מה שלא מצינו בשאר מקומות.

אכן לפי מה שנתבאר, דהיה הוה אמינא ששור באדם שאני

לשיטתו שדורש **והמית איש או אשה**, שנוקי אשה לירשה, ודו"ק.

מאדם באדם, אף שכבר כתוב **וכי יגח שור את איש או את אשה**, מכל מקום כיון שהזכיר כאן שוב **והמית איש או אשה** לא ילפינן שור באדם מאדם באדם, אם כן הוה אמינא שגם בזה שאני ואין תולדותיו כיוצא בו, ושאני מיתה מניזיקין, קא משמע לן **והמית**, שבכל אופן שהמית, אף שלא על ידי נגיחה ממש, חייב, ואין נפקא מינה בין נזיקין למיתה⁶, ודו"ק.

6 ועי' ב"ק (מ"ד.), או בן יגח או בת יגח, נגיחה בתם נגיחה במועד נגיחה למיתה נגיחה לנזיקין, ע"כ, ולכאור' היינו כנ"ל שאהדריה קרא אף לגבי תולדותיהן כיוצא בהן, ודו"ק.

(ועיין שם שהביא מה שכתוב כביכול על הקב"ה **כתפוח בעצי היער** וגו', וחס ושלוש שנדמה אותו כמו תפוח, אלא **כתפוח**, ולא תפוח, **כתפוח**, שנפרד בגונו, כך יש כמה הנהגות אצל הקב"ה, עיין שם).

ומבואר ששפיר שייך לדמות, אפילו דבר שהוא מובדל בהרבה ממנו, אכן רק באופן שמוכן שהדמיון הוא רק על פרט מסוים, ואם כן אם אמר שרבו הוא כר' שמעון, ייתכן שכוונתו על פרט מסוים, וזה ייתכן וכמו שאמר הגר"ח או שכן או שלא, ודו"ק.

שפירושו שהכאה זו שכתובה כאן **(וכי יכה איש)**, היא אף אם העבד נשאר 'את' עינו, מכל מקום אם קרה **ושחתה**, אז **לחפשי ישלחנו**, כיון שסימא את עינו, מה שאין כן שן דשם לא כתב 'את', דכתיב **ואם שן עבדו או שן אמתו יפיל**, שם צריך להפיל את שינו ממש, ודו"ק¹⁰.

ואנשי קדש תהיון לי (כ"ב ל').

שמעתי עובדא שהיה אצל הגר"ח מבריסק, שפעם בא לפניו חסיד אחד מעיר בריסק, עם טענה שגבאי בית הכנסת קראו אפיקורס וזרקו מבית הכנסת, שלח הגר"ח לקרוא להגבאי לברר מה זה ועל מה זה, ואמר לו הגבאי שאכן כך הוה, ומשום שהחסיד אמר שרבו (הדברי שמואל) הוא כר' שמעון בר יוחאי, משום הכי קראו אפיקורס וכו', ושמע הגר"ח וחשב ואחר כך ענה לו, שאם ההוא היה אומר שר' שמעון הוא כהדברי שמואל זה באמת אפיקורסות, אבל מכיון שהוא אמר להיפך, שהדברי שמואל הוא כר' שמעון, אין זה אפיקורסות, שדבר זה ייתכן, או שכן או שלא, ע"כ, ודו"ק¹¹.

ונראה שישוד דברי הגר"ח כבר כתוב כאן בזוהר הקדוש, (קכ"ב.), וזה לשון הזוהר, תאנא, ישראל אקרון קודש וכו' (שמכיון שישאל נקראים קודש וכו'), שאין לקרוא לחבירו בשם גנאי, ועיין שם שהביא עובדא, על איש אחד שקלל את חברו, עבר רבי ייסא, אמר לו, כמו רשע עשית, בא (המקלל), לפני רבי יהודה בטענה על ר' ייסא שאמר עליו שהוא כמו רשע, אמר ר' ייסא לר' יהודה, רשע לא אמרתי לו, אלא כרשע, שמראה דבריו כרשע, בא רבי יהודה ושאל למעשה לפני רבי אלעזר (בן ר' שמעון), אמר לו (ר' אלעזר), ודאי שלא התחייב, מנין לנו, שכתוב **היה ה' כאויב**, ולא אויב וכו', ועיין שם שהביא עוד כמה דוגמאות, שהיכא דכתיב כ' אינו אותו דבר ממש, אלא שיש דברים הדומים לו

10 והא דתניא בקידושין (כ"ד.): ת"ר הכהו על שינו ונדדה, אם יכול להשתמש בהן עכשיו, אין עבד יוצא בהן לחירות, ואם לאו עבד יוצא בהן לחירות, פירוש 'נדדה' שאם אינו יכול להשתמש בה הרי זה כהפילה ממש, משא"כ בעין ההשתמשות אינה תלויה במה שהוא בגופו, אלא אפי' היא עדיין מחובר בגופו ורק אינו יכול להשתמש בה יוצא לחירות, וזה מה דאיתא התם תניא אידך הרי שהיתה עינו כהויה וסמאה, שינו נדודה והפילה, אם יכול להשתמש בהן כבר, עבד יוצא בהן לחירות, ואם לאו אין עבד יוצא בהן לחירות, ע"כ, ומבואר דההשתמשות של עין תלויה בראיה, משא"כ בשן תלויה היא בנדדה ממקומה, ודו"ק.

11 ובדרך צחות נראה לומר, שזה מה שאמרו חז"ל (ברכות ל"ה:), הרבה עשו 'כר' שמעון' ולא עלתה בידם, ודו"ק.

בס"ד

קיבוץ בחורים תורת חכם

בנשיאות ב"ק האדמו"ר שליט"א

בראשות הגר"מ בלוי שליט"א

ברכת מזל טוב שלוחה בזאת

להר"ר יהושע יחיאל מיכל ליבער שליט"א

מבחידי הקיבוץ

לדגל נישואיו למז"ט

יה"ד שיבנה בית נאמן בישראל עד ביאת גו"צ בב"א

המאחלים

חברי הקיבוץ

הוצאות הגליון השבוע נודבו

לכבוד שומחת משפחת קולטאי שיחיו

לדגל נישואי בנם הבה"ח עקיבא יוסף ני"ז

יתן ה' שיזכה לבנות בית נאמן בישראל

לתפארת המשפחות

מזל טוב מזל טוב